

Ukrajinsko-slovenská homonymia

(ČIŽMÁROVÁ, Mária, JAŠKOVÁ, Anna: Ukrajinsko-slovenská homonymia. Slovník ukrajinsko-slovenských medzijazykových homoným. Українсько-словацька омонімія. Словник українсько-словацьких міжмовних омонімів. Prešov: FF PU v Prešove 2013. 273 s. ISBN 978-80-555-0759-0)

Miriama Jakubiková, Centrum ukrajinistiky FF PU, miriama.jakubikova@unipo.sk

Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove publikovala *Ukrajinsko-slovenskú homonymiu*. Slovník ukrajinsko-slovenských medzijazykových homoným autoriek Márie Čižmarovej a Anny Jaškovej z Katedry ukrajinistiky FF PU v roku 2013. Publikácia je historicky prvým rozsiahlym slovníkom medzijazykových homoným v slovenskej a ukrajinskej jazykovede.

Primárnymi adresátmi knižnej publikácie sú študenti škôl s vyučovaním ukrajinského jazyka, tiež prekladatelia a tlmočníci z ukrajinského do slovenského jazyka a naopak. Ako je uvedené v úvodnom slove, pri konfrontačnom výskume slovanských a neslovanských jazykov robia uvedeným adresátom slovníka problémy lexémy, ktoré identicky alebo podobne znejú, ale v oboch porovnávaných jazykoch majú odlišný význam. Spracovanie ukrajinských a slovenských lexém v slovníkovej podobe poskytuje dostatočný priestor pre identifikáciu homonymných jednotiek v slovensko-ukrajinskom a ukrajinsko-

slovenskom bilingvizme, napríklad: *мешкати* znamená v ukrajinskom jazyku bývať a v slovenskom jazyku *meškať* – oneskorene prísť; *домовина* je v ukrajinskom jazyku *truhla* a v slovenskom jazyku – domovina, vlasť. Podobné príklady sú ilustrované v recenzovanom slovníku.

V úvode lexikografickej publikácie sa nachádza kapitola *Z výskumu medzijazykovej homonymie*, ktorá oboznamuje používateľa slovníka s vnútrojazykovými a medzijazykovými homonymami. Kapitola sa opiera o slovenských a ukrajinských jazykovedcov, ktorí skúmali homonymickú problematiku. Spracováva výskum homonymie v slovanských jazykoch, tiež podáva prehľad homonymických slovníkov v ruskej, bieloruskej, bulharskej, slovinskej a poľskej jazykovede. Autorky rozlišujú homonymá úplne zhodné, medzijazykové homonymá s istými graficko-fonetickými osobitosťami a medzijazykové homonymá s afixálnymi odlišnosťami.

Pozitívne hodnotíme slovníkové spracovanie nepravých medzijazykových homoným – homoform typu *hore* (príslovka) – *zope* (substantívum „zármutoč“, „žiaľ“), homografov a homofónov z dôvodu dôkladného spracovania homonymických lexém v oboch porovnávaných jazykoch. Lexikografické spracovanie medzijazykových ukrajinsko-slovenských homoným tvorí samostatnú časť úvodu slovníka. Súčasťou recenzovanej

publikácie je ukrajinská azbuka s priradenými písmenami slovenskej abecedy, ako aj použité skratky.

Homonymický jazykový materiál je usporiadaný v súlade s ustálenou lexikografickou praxou podľa ukrajinského abecedného poriadku s jazykovými jednotkami v základnom gramatickom tvare. Spracovanie lexém sa riadi morfológickým princípom a v slovníku sa spracúvajú predovšetkým podstatné mená, prídavné mená a slovesá.

Rozsiahly slovník ukrajinsko-slovenských medzijazykových homoným spracováva približne tisíc slovných dvojíc na 246 stranách publikácie. Nachádzajú sa v ňom monosémické a polysémické jazykové jednotky, ktoré môžu byť úplne alebo čiastočne homonymné. Kladom publikácie je, že súčasťou slovníkového hesla je exemplifikačná veta v ľavom stĺpci pri ukrajinskej lexikálnej jednotke a slovenskom výklade sa uvádza v ukrajinčine a v pravom stĺpci pri slovenskej jednotke a ukrajinskom výklade v slovenčine.

Ukrajinsko-slovenská homonymia so slovníkom medzijazykových homoným je hodnotnou publikáciou, ktorá výrazne obohatí slovanskú homonymiu o nové poznatky.